

РЕЦЕНЗИЯ

за

оценка на кандидат по конкурс за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“ в професионално направление 3.8. „Икономика“

Кандидат: гл. ас. д-р **ЕМИЛ СЕРАФИМОВ КАЛЧЕВ**, Нов български университет, Департамент "Икономика" (*единствена кандидатура по обявения конкурс*)

Тема на монографичен труд: „Конструктивният дизайн на данъците в икономическата традиция“, Издателство на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, 150 с., 2023г., ISBN 978-954-07-5759-2

Член на научното жури: проф. д-р **Иван Йочев Боевски** – Нов български университет, департамент „Икономика“, 3.0. „Социални, стопански и правни науки“, 3.8. „Икономика“

Основание за представяне на рецензията: Участие в състава на научното жури по конкурс за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“, съгласно Заповед № З-РК-146/08.03.2024 г. на Ректора на Нов български университет

Рецензията е разработена при спазване на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, Правилника за развитието на академичния състав в Нов български университет и при изпълнение на научно-метричните критерии за ПН 3.8. „Икономика“ за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“.

КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Господин Емил Серафимов Калчев завършва специалност „Международни икономически отношения“ в Университета за национално и световно стопанство (УНСС), София през 1995г. като „Магистър – международник“ след защита на дипломна работа на тема: „Международната задлъжнялост в международните икономически отношения“. През 2001г. той придобива академичната титла „Доктор на социалните и икономическите науки“ (Doktor der Sozial- und Wirtschaftswissenschaften, *Dr. rer. pol. oec.*) от Икономическия университет Виена с дисертация на тема: „Принос към процеса на вземане на предприемачески решения в контекста на трансформацията в Източна Европа.“ Титлата е призната от Висшата Атестационна комисия към МС на Р. България и приравнена на образователната и научна степен „доктор“ в научно направление 3.8 Икономика, по научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление по отрасли“.

До придобиването на докторска степен Емил Калчев е бил още: редовен студент по математика в Софийски университет „Св. Климент Охридски“ и по политически науки във „Фридрих Вилхелм“ университет, Бон; хоноруван асистент в катедра „МИО и Бизнес“ УНСС; многократно специализант във Виенския университет и Икономическия университет Виена, както и в „Еберхард Карлс“ университет, Тюбинген; практикант в Германския Бундестаг и Министерство на икономиката на ФРГ (Бон), както и в Централен отдел по стратегическо планиране на „Сименс“ АД, Мюнхен.

След докторантурата д-р Калчев е икономически изследовател (постдокторант) в „Ото Фридрих“ университет, Бамберг (2002-2004г.) в областта на моделирането на финансови решения, свързани с данъците и пенсионните схеми, финансов консултант в „Уникон Интернационал“, Виена (2004г.) в областта на контролинга и във „Вазов институт“, София (2005г.) в сферата на финансовото и бизнес консултиране. След това той работи като старши експерт по публични финанси и редактор на тримесечен доклад за българската икономика в Центъра за икономическо развитие, София (2005-2007г.). Същевременно д-р Калчев е и хоноруван асистент в катедра „Финанси“, УНСС по корпоративни, а по-късно и по публични финанси на английски език.

Академичната кариера на д-р Емил Калчев в Нов български университет (НБУ) започва като хоноруван преподавател в Магистърската програма по финанси на департамент „Икономика и бизнес администрация“, където той след успешен конкурс е назначен за редовен „асистент“ през 2006г., а през 2010г. и за „главен асистент“ към департамент „Икономика“, където до момента е на основен трудов договор. Курсовете, които гл. ас. д-р Емил Серафимов Калчев преподава в НБУ, са в областта на публичните финанси, данъците и корпоративните финанси, съответно както с бакалаври, така и с магистри.

Като преподавател в НБУ гл. ас. д-р Калчев реализира редица международни академични специализации: в Централноевропейски университет, Будапеща, Университет на Болоня, Университет на Лапландия, Католически университет Бидгощч, Полша, Висше училище на Висмар (Германия) (главно преподавателски мобилности по програма „Еразъм“). Освен това работи и по няколко (по-скоро) бизнес проекта.

Освен академичен преподавател по финанси в НБУ д-р Калчев продължава дейността си като изследовател и анализатор на приложни макроикономически теми и проблеми като главен асистент към секция „Макроикономика“ на Института за икономически изследвания към Българската академия на науките (2011-2015г.), а след това като Главен икономист на Райфайзенбанк (България), в т.ч. член на Райфайзен Рисърч Виена (2014-2022г.), и Главен икономист на Обединена българска банка (от 2022г.), най-голямата банка и финансова група в страната, част от белгийската банково-застрахователна *KBC Group*.

1. ОЦЕНКА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ С МИНИМАЛНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ И ИЗИСКВАНИЯТА НА НБУ ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

След задълбочен преглед на документите, представени от г-н Калчев за участие в конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, направление 3.8 Икономика (финанси, данъци и данъчно облагане), за нуждите на департамент „Икономика“ на Нов български университет, ДВ. № 5/16.01.24г., се доказват следните резултати по показатели, както следва:

Група от показатели	Минимални изисквания	Изпълнение
А	50	50
В	100	100
Г	200	270
Д	50	60
Ж	50	95
З	70	70
И	50	60
Общо	570	705

Емил Калчев има общ сбор 705 точки при изискуеми 570 точки, или с 24% повече от минималните национални и допълнителните изисквания на Нов български университет.

2. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ И РЕЗУЛТАТИ

За участие в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Емил Калчев представя публикации, които не повтарят научните трудове за придобиване на ОНС „доктор“.

Представените за участие в конкурса научни трудове се разделят в следните категории:

- 1) Монография “Конструктивният дизайн на данъците в икономическата традиция“, Издателство на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, 150 с., 2023г., ISBN 978-954-07-5759-2 – 1 брой;
- 2) Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 1 брой;
- 3) Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 24 броя;
- 4) Публикувани глави от колективен университетски учебник – 4 броя.

От общия брой научни трудове 1 статия е публикувана на английски език, 1 статия на руски език, а останалите публикации са на български език, като от тях 4 статии са преведени и на английски език.

От анализа на представените трудове достигам до извода, че гл. ас. д-р Емил Калчев има достатъчно публикации, които напълно съответстват (количествено, тематично и качествено) на изискванията на обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8 „Икономика“.

2.1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.

Монографията на гл. ас. д-р Емил Калчев обхваща актуална и значима проблематика, свързана данъците, дизайн на икономическата им конструкция, тяхната история и теория. Това е широко-обхватно изследване с теоретичен и научно-приложен характер, което се основава върху значителен брой източници на български, английски, немски, и руски езици. Изследването представя и синтезира водещите идеи и концепции в областта на публичните финанси и данъците.

В българското данъчно право липсва изчерпателна дефиниция на понятието „данък“ и авторът показва примери от действащото данъчно право у нас, водещи поради това до абсурдни изводи. За да преодолее този проблем, той иновативно привлича дефиницията за данък от германското право, което му позволява да изхожда от прецизно определено централно понятие на своето научно изследване, при това не теоретично, а такова непосредствено действащо в практиката. По аналогия с немско езичната традиция д-р Калчев въвежда и понятието „налог“, което обхваща данъците и квази данъците в общо понятие, тъй като такова няма утвърдено в българската научна икономическа традиция. Така тя е допълнена с едно необходимо понятие. На тази база авторът въвежда и свое понятие за данъчно облагане, което обхваща данъците, действащи като материална система и институционалната технология за тяхното събиране. Освен това д-р Калчев дефинира и понятието „базова данъчна теория“ – онези елементи от стандартната данъчна теория, които могат да изградят „реалистичен“ данък.

Освен стъпка напред в прецизното дефиниране на базови данъчни понятия в контекста на общо взето хаотичната постсоциалистическа научна традиция у нас, монографичният труд на д-р Емил Калчев вплита данъците и данъчното облагане в широк исторически, социален, културен, политически и научен контекст. Въпреки че само по себе си това не е новост, тъй като са познати и някои други малко на брой български учени, работещи в сферата данъците по подобен начин, по мое мнение, „Конструктивният дизайн на данъците в икономическата традиция“ е своеобразен връх в това направление както по прецизност, подреденост и продуктивност, така и по широта на научната постановка, обем на обработената литература и надеждност на изводите.

Наистина, според моята експертиза, няма друг научен автор у нас, който по толкова структуриран и систематичен начин да започне анализа си с десетъка от Стария Завет и да го завърши с авангардната научна идея за плосък данък, продукт на американски научен институт, като между това да извлече от огромната по обем научна икономическа традиция необходимите му елементи, правила, принципи и постановки, с които да го оцени по оригинален начин. Освен това правилата и принципите, приложими за организиране на икономическите елементи на данъците, не са просто селектирани от данъчната икономическа литература, а са изведени от общо-икономическите правила и принципи, съществуващи в паралелни научни парадигми. Тези връзки по вертикала на научната теория, разкрити от автора в монографията, са не само принос, но и ясно свидетелстват за солидния научен капацитет, а и за напълно покрито изследователско самочувствие на кандидата в сферата на икономическите изследвания. От позицията на научен изследовател

осъзнавам, че опасността „да се удавиш“ в това огромно разнопосочно знание е твърде голяма, но д-р Емил Калчев уверено го е „преплувал“, въпреки „водовъртежите“ и „силните течения“, т.е. големите и силно привлекателни идеи на икономическата мисъл, които той представя и засяга, в т.ч. с които активно и суверенно дискутира в монографията.

Донякъде е заразителна вярата на кандидата в науката като „единствен гарант на публичния интерес“, що се отнася до икономическата конструкция на данъците, за да се гарантира не груповият, а общият интерес. Това, според мен, е и един от най-значителните научен приноси в хабилитационния труд на гл. ас. д-р Емил Калчев, въпреки че той го посочва последен сред останалите теоретико-методологични приноси в Авторската си справка с научните приноси, елемент от документите, изискуеми за участие в конкурса за „доцент“.

Приемам останалите приноси на монографичното изследване „Конструктивният дизайн на данъците в икономическата традиция“ с автор кандидата за придобиване на научното звание „доцент“ гл. ас. д-р Емил Калчев, посочени в т. I. **МОНОГРАФИЧЕН ТРУД** на Авторската му справка за приносите в рамките на документите за участие в конкурса.

От гореизложеното обобщавам, че монографията на гл. ас. д-р Емил Калчев представлява хабилитационен труд, разработен на високо научно ниво и с оригинални приноси в теоретичен и практически аспект.

2.2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „гл. асистент“. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Всички представени от гл. ас. д-р Емил Калчев за рецензиране трудове, извън монографичния труд, са в рецензирани издания, а една статия е публикувана и в издание, реферирано и индексирано в световноизвестни бази данни с научна информация.

Икономическите направления, в които попадат тези публикации могат да бъдат групирани, както следва:

- Икономика (№25 от Справка-самооценка за изпълнение на минималните национални изисквания и на изискванията на НБУ за заемане на академична длъжност „доцент“);
- Финанси на предприятието (№ 9, 11, 14, 16, 17)
- Капиталов пазар (№ 2)
- Банки и паричен сектор (№ 7, 21, 22)
- Фискална политика (№ 3, 12, 13, 18, 19, 20)
- Данъци и данъчно облагане (№ 1, 4, 5, 6, 8, 10, 15, 23, 24)

Първо, от тази статистика ясно се вижда, че публикациите на кандидата напълно съответстват на обявения конкурс 3.8 Икономика (финанси, данъци и данъчно облагане).

Второ, прави впечатление разнообразието от теми, изследвани от гл. ас. д-р Емил Калчев. Със сигурност не са много научните изследователи на финансите, които работят по теми и от публичните, и от корпоративните финанси, както и от банките и паричния сектор.

Трето, публикациите на кандидата се отличават с ясен проблем, логични изследователски стъпки и убедителни изводи, което свидетелства не само за обширен, но и за професионален и качествен изследователски подход и капацитет.

Четвърто, идентифицирам ясно надграждане на изследванията по отделните изследователски теми и направления, както и изследването на даден проблем и от микро, и от макро перспектива. Това показва целенасочено и комплексно изследователско дирене на истината по даден въпрос.

Приемам напълно приносите на кандидата гл. ас. д-р Емил Калчев за придобиване на научното звание „доцент“, посочени в т. II. СТАТИИ И ДОКЛАДИ на Авторската му справка за приносите, направени след назначаването за „гл.асистент“, в рамките на документите за участие в конкурса. За мен посочените в Справката приноси далеч не изчерпват реалните приноси на кандидата.

Следователно всичко посочено в тази точка ми дава основание да обобщя, че посочените приноси са в съответствие с професионалното направление на конкурса и с преподавателската дейност и академични интереси на д-р Калчев. Те представляват ценни и значими за науката и практиката изследвания. Това ми дава основание за висока оценка на неговата научно-изследователска работа и трудове, с които той участва в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2.3. Цитиране от други автори

Кандидатът представя за рецензиране **6 цитирания**, от които **2 броя** са публикации, цитирани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (група Д, показател 11), **2 броя** са публикации в монография с научно рецензиране (група Д, показател 12) и **2 броя** в нереферирани списания с научно рецензиране (група Д, показател 13). В резултат, кандидатът получава 60 точки, при изискуеми 50 от минималните национални изисквания и тези на НБУ. В приложената Справка от Националния център за информация и документация (НАЦИД) се откриват още цитирания на кандидата, а още други и в *Google Scholar*.

2.4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

В справката за изпълнение на минималните национални изисквания и тези на НБУ, предоставена от гл. ас. д-р Емил Калчев, не се посочва участие в научни или образователни проекти. В приложената автобиография в рамките на документите за участие в конкурса обаче той посочва такива проекти, а освен това към момента на изготвяне на тази рецензия той участва в изследователски проект, финансиран от Фонд „Научни изследвания“, на който съм ръководител и имам отлични преки впечатления от д-р Емил Калчев като научен изследовател.

Горепосоченото ми дава основание да направя заключението, че г-н Калчев е утвърден автор-изследовател на националната научна сцена.

3. УЧЕБНА И ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Общият преподавателски стаж на кандидата е над 20 години. Личните ми наблюдения върху преподавателската дейност на д-р Калчев датират от 2010 г., като за този период е и моята оценка.

3.1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост

Гл. ас. д-р Емил Калчев изнася лекционни курсове пред бакалаври и магистри в НБУ. Част от тях са: „Публични финанси“, „Мениджмънт на публичните финанси“, „Данъчно облагане“, „Данъци и данъчна политика“, „Данъчно планиране“, „Стратегически финансов мениджмънт“, „Финанси на предприятието“ и др. Освен това той води курсове на английски език в съвместната програма на НБУ и University York, CITY College пред бакалаври и магистри.

За периода 2012-2021 г. д-р Калчев е научен ръководител на 32 дипломанти (бакалаври и магистри) и е рецензирала над 45 дипломни работи в бакалавърски и магистърски програми. Участвал е в огромен брой комисии за държавни изпити – над 200.

3.2. Публикувани учебни материали

Д-р Калчев е автор на четири глави от колективен университетски учебник „Въведение във финансите“, Издателство на НБУ, 2019 г.:

Гл. 7. *Данъци и такси – инструменти за финансиране на публичната власт;*

Гл. 8. *Данъците в България;*

Гл. 9. *Основи на корпоративните финанси;*

Гл. 10. *Инвестиционно решение в предприятието.*

Той има авторски учебни материали в Мудъл за курсове: Финанси на предприятието, Данъчно планиране, Данъци и данъчна политика и др.

3.3. Работа с Еразъм-студенти

Д-р Калчев не посочва работа в Еразъм-студенти, въпреки че съм свидетел, че той през годините е работил с не малък брой Еразъм-студенти.

3.4. Оценки от анкетите на студентите.

Средната оценка от анкетите за удовлетвореност на студентите от курс и преподавател е 4,16 от максимално 5. Повече от изискваните 4 (показател 35 от група 3 на допълнителните изисквания на НБУ).

*На базата на фактите и междинните оценки, изложени в т. 3, мога безспорно да заключа, че кандидатът показва **достатъчно и успешно включване в учебната и преподавателска дейност на НБУ. Това го представя като отговорен и коректен академичен преподавател. Това е напълно достатъчно за заемане на длъжността „доцент“.***

4. АДМИНИСТРАТИВНА И ОБЩЕСТВЕНА ДЕЙНОСТ

- Кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Емил Калчев редовно и активно участва в заседанията на Съвета на департамент „Икономика“.

- Девет години е бил Директор на Бакалавърска програма „Финанси“ и две години на Магистърска програма „Счетоводство и одитинг“
- Член е на Програмния съвет на департамент „Икономика“.
- Член е на Съвета на Бакалавърски факултет на Нов български университет.
- Участва в създаването на Магистърска програма „Финансово-счетоводен мениджмънт“, съвместно с Института по математика на БАН;
- Участва активно и в съвместните програми с Университета на Йорк.

Освен академичен преподавател към департамент „Икономика“ в Нов български университет гл. ас. д-р Емил Калчев е публично разпознаваем авторитетен макроикономически експерт и анализатор. Като такъв той е чест гост в специализирани икономически телевизионни и радиопредавания, както и постоянно е цитиран от пресата и специализираните Интернет сайтове, при това не само в България. Чел съм интервюта с него дори в един от най-влиятелните германски вестници, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, където той като преподавател в Нов български университет споделя мнението си за проблемите и перспективите пред българската икономика, в т.ч. в сравнение и с други страни от Централна и Източна Европа. Посещения в страната на мисии на Международния валутен фонд, Световната банка, световните рейтингови агенции, Европейската комисия, големи инвестиционни фондове и др. често се срещат с д-р Калчев като Главен икономист на Райфайзенбанк (България), а сега на Обединена българска банка. Неговата снимка е разпознаваема на сайта на *Raiffeisen Research Vienna*, най-авторитетния бизнес-изследователски център в света по отношение на Централна и Източна Европа.

*Гореизложените факти ми дават пълно основание да заключа, че д-р Калчев със своята административна и обществена дейност се **вписва напълно успешно и силно съдейства за развитието и усъвършенстването на академичния процес и авторитета на НБУ.***

5. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ КАНДИДАТА

Познавам кандидата от около 40 години, от времето му на ученик в Немска езикова гимназия гр. Ловеч, която съм завършил преди него. Имам преки впечатления от Емил Калчев като млад човек с научни и академични амбиции от времето на последните години на следването му в УНСС по специалността „Международни икономически отношения“. Тогава той се яви на конкурс за участие в лятното училище на Виенския университет на тема „Капиталов пазар – банки - финансиране“ (1994г.), на което бях съорганизатор и изпитващ кандидатите за техните умения и възможности, за нивото на владеене на немски език и познанията им по икономика. Емил Калчев **показа значими умения и превъзходеше многократно останалите кандидати. Класирах го на първо място, спрямо останалите кандидати.** По време на лятното училище той направи ярко положително впечатление и на останалите колегите лектори, които бяха водещи професори от Австрия и Германия. Това се прояви особено по време на дискусиите, където той блестеше с

икономическата си подготовка и аналитично-академичните си разсъждения. Той показва и отличното владение на немски език. Това му позволи да участва в няколко следващи летни училища на австрийски университети и в крайна сметка го ориентира да започне докторантура в Института по количествени методи и изследване на операциите в Икономическия университет Виена, която той завърши с отлични оценки.

Преди да стане редовен докторант в Икономическия университет Виена, работихме заедно по проблеми на кредитните кооперации в България и Румъния, което доведе до първите му научни статии, които бяха на немски език и бяха публикувани в Германия с мое съдействие. Тук той прояви също значителни изследователски и аналитични умения.

След завръщането му в България и започване на работа като финансов и бизнес консултант във Вазов институт сме обсъждали възможности за съвместни изследователски и бизнес проекти, а след назначаването ми за редовен преподавател към департамент „Икономика и бизнес администрация“ на НБУ през 2012 г. имам преки колегиални отношения с гл. ас. д-р Калчев, в т.ч. имаме една обща публикация и водим съвместен курс „Предприемачество“.

Цена д-р Емил Калчев като отличен учен в областта на икономиката, който е професионално компетентен по много широка гама от научни области: финанси (данъци, публични финанси, корпоративни финанси, банково дело, парична икономика), макроикономика, предприемачество, социални измерения на икономиката (вкл. кооперации), икономическа теория за вземане на решение, международни икономически отношения, устойчивост и Зелен преход и т.н.

От друга страна, имам преки наблюдения и твърдя, че гл. ас. Калчев е и отличен академичен преподавател. Той е високо ценен преди всичко от мотивираните студенти, като при това не е известен като твърде щедър в оценяването.

Като човек, учен, преподавател и експерт той е креативен, кооперативен, добронамерен и организиран. На него напълно може да се разчита и да му се има доверие. Държи на думата си и уважава колегите си. Особеното при него е, че, когато преследва своите цели, се стреми да не вреди на другите, а, ако може, да им помогне. Въпреки че не всички постъпват с гл. ас. д-р Емил Калчев по този начин, той не променя принципите си.

6. МНЕНИЯ, ПРЕПОРЪКИ И БЕЛЕЖКИ ПО ДЕЙНОСТТА И ПОСТИЖЕНИЯТА НА КАНДИДАТА

Препоръчвам на гл. ас. д-р Емил Калчев да концентрира своя огромен научен, преподавателски и експертен капацитет за бързо по-нататъшно академично израстване и по голяма популярност извън границите на Република България, както той правеше в началото на своята научно-изследователска и академична кариера.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Всичко гореизложено ми дава основание да оценя с пълна убеденост **положително** преподавателската, научната и научно-приложната дейност на **Емил Серафимов Калчев**.

Тази оценка е моето основание безусловно да считам и заявя, че той е изключително подходящ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Нов български университет.

Затова бих желал напълно категорично и без всякакви съмнения да предложа на уважаемото научно жури *да гласува положително*, а на академичните органи на НБУ да **изберат гл. ас. д-р Емил Серафимов Калчев на академичната длъжност „доцент“** в професионално направление 3.8 „Икономика“ към департамент „Икономика“, Факултет за дистанционно, електронно и продължаващо обучение, Нов български университет, гр. София.

Дата: 25.04.2024 г.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

(проф. д-р Иван Боевски)